

Bruselj, 26.11.2015
COM(2015) 690 final

**SPOROČILO KOMISIJE SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU
PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI
INVESTICIJSKI BANKI**

Letni pregled rasti za leto 2016

Krepitev okrevanja gospodarstva in pospeševanje konvergence

**SPOROČILO KOMISIJE SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU
PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI
INVESTICIJSKI BANKI**

Letni pregled rasti za leto 2016

Krepitev okrevanja gospodarstva in pospeševanje konvergence

UVOD

Gospodarstvo Evropske unije je na poti zmernega okrevanja. Gospodarske dejavnosti naj bi se po pričakovanjih postopoma okrepile. Brezposelnost se znižuje, vendar zgodovinsko gledano ostaja na visoki ravni. Okrevanju koristijočasni pozitivni dejavniki, vključno z nizkimi cenami nafte, razmeroma šibkim eurom in akomodativno monetarno politiko. Odraža tudi prve učinke reform, izvedenih v zadnjih nekaj letih. Hkrati so se povečali varnostni izzivi in geopolitične napetosti, svetovni gospodarski obeti pa postajajo vse bolj zahtevni, zlasti v gospodarstvih v vzponu.

Gospodarska uspešnost, socialne razmere in izvajanje reform so po EU še vedno neenaki. Mnoga gospodarstva se še vedno soočajo z daljnosežnimi izzivi v smislu visoke dolgotrajne brezposelnosti in brezposelnosti mladih. Rast produktivnosti ostaja počasna, kar vpliva na konkurenčnost in življenjski standard. Visoke ravni zasebnega in javnega dolga prispevajo k zaviranju naložb. Na rast in zaposlovanje negativno vpliva tudi nadaljevanje nekaterih makroekonomskih neravnotežij. Ta so poudarjena v poročilu o mehanizmu opozarjanja za leto 2016, ki je bilo sprejeto skupaj s tem letnim pregledom rasti¹.

Doslej največji val beguncev in prosilcev za azil v zadnjem letu predstavlja pomemben nov razvoj v nekaterih državah članicah. Ta razvoj ima neposreden učinek na kratkoročno dodatno javno porabo. Srednje- in dolgoročno lahko tudi pozitivno vpliva na ponudbo delovne sile in rast, pod pogojem da so vzpostavljene prave politike za dostop do trga dela in procesa vključevanja.

Glede na to bi politike morale biti usmerjene v utrjevanje okrevanja gospodarstva in pospeševanje konvergence v smeri najuspešnejših držav. Države članice bi morale izkoristiti sedanje ugodne dejavnike za učinkovito izvedbo ambicioznih reform in vodenje odgovornih fiskalnih politik. Za odpravo ekonomskih in socialnih razlik med državami članicami ter znotraj družbe je potreben prenovljen proces naraščajoče gospodarske in socialne konvergence.

Ključne ugotovitve napovedi Komisije iz jeseni 2015

- V EU kot celoti se bo realna rast BDP po pričakovanjih povečala z 1,9 % v letu 2015 na 2,0 % v letu 2016 in na 2,1 % v letu 2017.
- Zaposlovanje v EU naj bi se v letu 2015 povečalo za 1,0 %, v letih 2016 in 2017 pa za 0,9 %. Stopnja brezposelnosti naj bi po pričakovanjih padla z 9,5 % v letu 2015 na 9,2 % v letu 2016 oziroma 8,9 % v letu 2017.
- Letna inflacija naj bi se z 0 % v EU v letu 2015 naslednje leto povečala na 1,1 % in na 1,6 % v letu 2017.
- Skupni delež primanjkljaja v BDP za EU kot celoto naj bi se po napovedih zmanjšal z letošnjih ocenjenih 2,5 % na 1,6 % leta 2017, medtem ko naj bi delež dolga v BDP po pričakovanjih padel z letošnjih pričakovanih 87,8 % na 85,8 % v letu 2017.

Komisija je v prvem letu izpolnila svoje napovedi in predstavila ambiciozne pobude, s katerimi bi podprli ustvarjanje delovnih mest in rast, okrepili gospodarsko konvergenco ter socialno pravičnost. Komisijin naložbeni načrt za Evropo v višini 315 milijard EUR za

¹ COM(2015) 691.

spodbuditev delovnih mest in rasti je vzpostavljen in deluje. Komisija je predstavila tudi vrsto konkretnih predlogov za vzpostavitev temeljev strategije enotnega trga², unije kapitalskih trgov³, energetske unije⁴ in enotnega digitalnega trga⁵. Sprejeti so bili pomembni ukrepi za zagotovitev poštene in učinkovite obdavčitve pravnih oseb⁶. Komisija je zagotovila hitro ukrepanje na podlagi časovnega načrta za poglobitev ekonomske in monetarne unije (EMU), kakor je določena v poročilu petih predsednikov.⁷ Nazadnje, Komisija si še naprej dosledno ter stalno prizadeva spodbujati usklajen evropski odziv v zvezi z vprašanji beguncev in migracij.

Komisija je lani ob objavi letnega pregleda rasti za leto 2015 predstavila svojo strategijo za delovna mesta in rast. Z letnim pregledom rasti za leto 2016 danes predstavlja prednostne naloge za prihodnje leto. Trajnostno okrevanje in oživitev konvergenčnega procesa je mogoče doseči le, če vse institucije EU in države članice ukrepajo skupaj. To zahteva tesno sodelovanje z Evropskim parlamentom in nacionalnimi parlamenti, socialnimi partnerji, nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi ter civilno družbo na splošno. Komisija je v skladu s svojim predlogom iz sporočila o dokončanju EMU sodelovala z Evropskim parlamentom, preden je predstavila ta letni pregled rasti⁸. Evropski parlament bo imel še naprej vodilno vlogo ter bo zagotavljal politične smernice glede gospodarskih in socialnih prednostnih nalog. Vloga nacionalnih parlamentov je zlasti pomembna za krepitev demokratične odgovornosti, preglednosti in spodbujanja zavezanosti reformam.

1. Prednostne naloge politik

Gospodarske in socialne prednostne naloge iz letnega pregleda rasti za leto 2015 so še vedno veljavne, vendar je treba prizadevanja politik okrepiti, da se zagotovi vzdržno okrevanje, sprostijo naložbe, okrepijo sposobnosti prilagajanja držav članic EU, spodbuja produktivnost in pospeši proces konvergence. Komisija v skladu s tem predlaga, da se napori osredotočijo na naslednje tri prednostne naloge za leto 2016:

– **Ponoven zagon naložb** – (i) doseženi napredek pri mobilizaciji zasebnih in javnih naložb ter izbiri strateških projektov v okviru naložbenega načrta za Evropo mora biti dopolnjen z izboljšanim naložbenim in regulativnim okoljem na nacionalni ter evropski ravni; (ii) bančno unijo je treba dokončati, da se okrepi finančna stabilnost euroobmočja in širše; pospešiti je treba delo na področju unije kapitalskih trgov, tako da bodo imela podjetja dostop do večjih in bolj raznolikih virov financiranja, pri čemer bo finančni sektor lahko v celoti podpiral realno gospodarstvo; zaloge dolgov, ki zavirajo finančne in naložbene odločitve, se morajo prav tako obravnavati:

(iii) prednostne naložbe morajo zajemati več kot le tradicionalno infrastrukturo, vključevati morajo tudi človeški kapital in povezane socialne naložbe.

– **Nadaljevanje strukturnih reform za posodobitev naših gospodarstev** – (i) reforme morajo temeljiti na učinkovitem usklajevanju med državami članicami ter biti usmerjene k večji produktivnosti in konvergenci k višjim standardom: (ii) v okviru politik trga dela morajo

² COM(2015) 550.

³ COM(2015) 468.

⁴ COM(2015) 080.

⁵ COM(2015) 192.

⁶ COM(2015) 302.

⁷ COM(2015) 600.

⁸ Tudi na plenarnem zasedanju 11. novembra 2015.

biti uravnovešena vprašanja glede prilagodljivosti in varnosti; poseben poudarek bi moral biti namenjen boju proti brezposelnosti mladih in dolgotrajni brezposelnosti, (iii) bolj povezani in konkurenčni trgi proizvodov ter storitev bi morali spodbujati inovacije in ustvarjanje delovnih mest.

– **Odgovorne fiskalne politike** – (i) v številnih državah je treba še naprej podpirati rasti prijazno in socialno pravično fiskalno konsolidacijo, (ii) v okviru davčnih sistemov je treba obravnavati negativne spodbude za ustvarjanje delovnih mest, sistemi pa morajo postati pravičnejši in še bolj učinkoviti, (iii) sisteme socialne zaščite bi bilo treba posodobiti, da bi se lahko učinkovito odzvali na tveganja v celotnem življenjskem ciklu, obenem pa bi ostali fiskalno vzdržni z vidika prihodnjih demografskih izzivov.

Te prednostne naloge podpirajo časovni načrt, kakor je bil določen s strani petih predsednikov za dokončanje evropske ekonomske in monetarne unije. Vključujejo tudi večji večjo osredotočenost na zaposlenost in socialno uspešnost.

Evropski semester bo na podlagi izkušenj preteklega leta v prihodnje potekal v dveh zaporednih fazah, da bi se bolje razločilo med evropsko fazo (od novembra do februarja) in nacionalno fazo (od februarja do junija). Poleg potrebnega okrepljenega usklajevanja in močnejšega nadzora ekonomskih politik ter proračunskih postopkov za vse države članice euroobmočja, je treba pozorno spremljati ter analizirati skupni gospodarski, socialni in fiskalni položaj euroobmočja kot celote, to analizo pa upoštevati pri oblikovanju nacionalnih politik. Da bi se izzivi za celotno euroobmočje lahko bolje upoštevali že v zgodnji fazi, Komisija zdaj skupaj s tem letnim pregledom rasti objavlja predlog priporočil za euroobmočje.⁹

Strategija Evropa 2020 – boljše izvajanje in spremljanje

Strategija Evropa 2020, uvedena leta 2010 kot strategija EU za uresničitev pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropi, določa pet ambicioznih ciljev, ki naj bi jih EU do leta 2020 dosegla na področjih zaposlovanja, raziskav in razvoja, podnebnih sprememb in energetike, izobraževanja ter boja proti revščini in socialni izključenosti. Medtem ko smo pri doseganju ciljev na področjih podnebnih sprememb, energetike in izobraževanja na dobri poti, je pri drugih ciljeh zaradi krize prišlo do izostanka napredka; zlasti se je poslabšalo stanje na področjih revščine in socialne izključenosti. Strategija Evropa 2020 služi kot referenčni okvir za dejavnosti na ravni EU, v Parlamentu in različnih sestavah Sveta, pa tudi na nacionalni in regionalni ravni: države članice v skladu s cilji EU določijo nacionalne cilje; poročanje o teh ciljeh poteka v okviru letnih nacionalnih reformnih programov; Eurostat redno objavlja izčrpna poročila o napredku¹⁰. Na strategiji Evropa 2020 temeljijo strateške odločitve dela Komisije. Te strateške odločitve usmerjajo tudi odhodke EU: zagotavljale so usmeritev pri pripravi večletnega finančnega okvira 2014–2020, načrtovanju programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter uvedbi novih programov financiranja na ravni EU. Dober primer je uvedba programa Obzorje 2020 za raziskave, inovacije in tehnološki razvoj, ki je bil deležen znatnega povečanja financiranja kljub splošno skromnih proračunskim virom na ravni EU.

Komisija je v letih 2014–15, skoraj na pol poti do leta 2020, izvedla pregled strategije Evropa 2020, in sicer s sporočilom „Ocena izvajanja strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast“. Kot del tega procesa je bilo izvedeno javno posvetovanje, ki je pokazalo, da se strategija Evropa 2020 še vedno smatra za ustrezen okvir za spodbujanje rasti in delovnih mest na ravni EU ter na nacionalni ravni. Čeprav strategija ni privedla do rezultatov na vseh področjih, pa je ustvarila dodano vrednost in pozitivne učinke, zlasti s sprožitvijo ukrepov na evropski ravni in v državah članicah na številnih področjih, ki so ključna za ustvarjanje delovnih mest in rasti. Vendar pa izid posvetovanja kaže tudi, da države članice še niso v zadostni meri prevzele odgovornosti za izvajanje strategije in da je potrebno tesnejše sodelovanje na terenu.

⁹ COM(2015) 692 in SWD(2015) 700.

¹⁰ Pametnejša, bolj zelena, bolj vključujoča? Kazalniki za podporo strategiji Evropa 2020, Eurostat, 2015.

Po tem pregledu bo Komisija ob upoštevanju navedenega čim boljše izkoristila obstoječo strategijo in njene instrumente z izboljšanjem njenega izvajanja in spremljanja v okviru evropskega semestra. Komisija je na tej osnovi prilagodila smernice za države članice glede priprave njihovih nacionalnih reformnih programov, da se zagotovi, da bi strategija Evropa 2020 še naprej igrala pomembno vlogo.

Vzporedno s tem bo Komisija naslednje leto začela razvijati dolgoročnejšo vizijo, ki bo presegala okvir za leto 2020, tudi glede na nove cilje trajnostnega razvoja za leto 2030, ki so jih sprejeli Združeni narodi. Pri tem se bodo upoštevala spoznanja zgoraj navedenega pregleda strategije Evropa 2020.

2. Ponoven zagon naložb

Ob nizkih obrestnih merah, visoki likvidnosti na finančnih trgih ter razdolževanju javnih in zasebnih akterjev ostaja raven naložb nizka. To poudarja potrebo po naložbenem načrtu za Evropo – usklajenem delovanju na področju naložb za ohranjanje konkurenčnosti in spodbujanje gospodarske dejavnosti. Načrt je usmerjen k spodbujanju financiranja naložb, odpravi ovir, povečanju inovacij in poglobljanju enotnega trga.

Izvajanje naložbenega načrta za Evropo

Komisija je pred enim letom predlagala naložbeni načrt, s katerim naj bi pridobili najmanj 315 milijard EUR za dodatne naložbe v treh letih in ponovno dosegli trajnostne ravni naložb pred krizo. Cilj naložbenega načrta je mobilizirati dodatne naložbe v Evropi z obstoječimi in novimi orodji, ustvarjanjem ugodnejšega okolja za naložbe ter dodatno krepitvijo enotnega trga.

Zaradi hitre podpore Evropskega parlamenta in Sveta ter operativnega dela Evropske investicijske banke je naložbeni načrt že operativen. Evropski sklad za strateške naložbe (EFSD), ki ga je Komisija predlagala januarja, je vzpostavljen in deluje, in sicer v podporo projektom z večjim tveganjem in večjim donosom, ki bi drugje težko našli financiranje. Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe, katerega namen je podpirati vlagatelje in predlagatelje projektov, je začelo delovati. Evropski portal naložbenih projektov bo začel delovati v začetku prihodnjega leta: ta bo za vlagatelje oglaševal potencialne naložbene projekte na podlagi zanesljivih in enostavnih referenčnih meril. Številne države članice so za dejavnosti sklada prek svojih nacionalnih spodbujevalnih bank ali drugače namenile tudi znatne finančne prispevke.

Za nadgradnjo tega napredka se države članice spodbujajo, da še naprej krepijo ozaveščenost o Evropskem skladu za strateške naložbe, podpirajo razvoj zasebnih in javnih naložbenih projektov ter sovlagateljskih platform za njihovo predložitev Evropski investicijski banki za potencialno pridobitev financiranja iz Evropskega sklada za strateške naložbe in Evropskemu portalu naložbenih projektov, da se pritegnejo morebitni vlagatelji. Službe Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe bi lahko služile za vzpostavitev boljših naložbenih projektov in dostopa do priložnosti za financiranje iz EU. Poleg tega se države članice, ki naložbenemu načrtu še niso namenile sredstev, spodbujajo, da to storijo.

Poleg tega bi morale države članice v celoti izkoristiti možnost, da lahko Evropski sklad za strateške naložbe združijo z drugimi skladi EU v okviru programa Obzorje 2020, instrumenta za povezovanje Evrope ter evropskih strukturnih in investicijskih skladov, zlasti ker so se programi EU znotraj večletnega finančnega okvira 2014–2020 okrepili in zdaj vse bolj podpirajo naložbe po vsej Evropi, in sicer v infrastrukturo, inovacije ter znanje.

Posebne upravne ali regulativne ovire, ki ovirajo hitro zagotavljanje financiranja, bi se morale opredeliti in reševati s strani držav članic. Komisija bo proučila tudi napredek pri porabi sredstev EU v okviru potekajočega pregleda večletnega finančnega okvira, da bi se poenostavilo in racionaliziralo njihovo izvajanje ter povečale sinergije z nacionalnimi sredstvi in zasebnim financiranjem, s čimer bi se povečal učinek vzvoda na nacionalne naložbe.

Napredek pri Evropskem skladu za strateške naložbe¹¹: prispevki držav članic in odobreni projekti

Devet držav članic je obljubilo prispevke v naložbeni načrt, v večini primerov prek svojih nacionalnih spodbujevalnih bank: Bolgarija (100 milijonov EUR), Nemčija (8 milijard EUR), Španija (1,5 milijarde EUR), Francija (8 milijard EUR), Italija (8 milijard EUR), Luksemburg (80 milijonov EUR), Slovaška (400 milijonov EUR), Poljska (8 milijard EUR) in Združeno kraljestvo (8,5 milijarde EUR oziroma 6 milijard GBP).

Kar se tiče malih in srednjih podjetij (MSP) ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, je Evropski sklad za strateške naložbe prek „sklopa za MSP“ Evropskemu investicijskemu skladu (EIF) dovolil okrepitev dejavnosti v okviru programov COSME in Obzorje 2020 ter spodbuditev rasti v sektorju malih in srednjih podjetij. Evropski investicijski sklad je zaenkrat odobril 69 projektov s finančnimi posredniki iz 18 držav: Belgije, Bolgarije, Češke, Danske, Estonije, Francije, Nemčije, Madžarske, Irske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Poljske, Portugalske, Romunije, Slovenije, Švedske in Združenega kraljestva. Evropski investicijski sklad je podpisal že 56 dejavnosti v skupni vrednosti financiranja v okviru Evropskega sklada za strateške naložbe približno 1,4 milijarde EUR, kar naj bi po pričakovanjih sprožilo za preko 22 milijard EUR naložb. Po pričakovanjih naj bi imelo koristi od tega približno 71 000 malih in srednjih podjetij ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, vključno s podjetji v Belgiji, Bolgariji, na Češkem, v Franciji, Nemčiji, Italiji, Luksemburgu, na Nizozemskem, Poljskem, Portugalskem, v Sloveniji in Združenem kraljestvu.

Poleg tega je Evropska investicijska banka odobrila 32 projektov iz sklopa za infrastrukturo in inovacije, za katere je zahtevala jamstvo EU v okviru Evropskega sklada za strateške naložbe. Ti projekti se nahajajo v naslednjih državah članicah: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Finska, Nemčija, Irska, Italija, Nizozemska, Slovaška, Španija in Združeno kraljestvo. Približno polovica teh projektov podpira obnovljivo energijo, energijsko učinkovitost in druge naložbe, ki prispevajo k prehodu na nizkoogljično gospodarstvo. Drugi so s področja R&D in industrijskih inovacij, digitalne in socialne infrastrukture, transporta ter dostopa do financiranja za manjša podjetja.

Na podlagi do sedaj doseženega napredka v okviru teh dveh sklopov naj bi naložbeni načrt sprožil več kot 44 milijard EUR dodatnih sredstev v EU. Evropska investicijska banka je nedavno objavila, da se pričakuje, da bo Evropski sklad za strateške naložbe do konca leta 2015 v Evropi mobiliziral naložbe v višini okrog 50 milijard EUR.

Poleg tega se je nujno treba osredotočiti na izboljšanje naložbenega okolja: z zagotavljanjem večje regulativne predvidljivosti; izboljšanjem in diverzifikacijo virov financiranja; ter s krepitvijo enakih konkurenčnih pogojev v Evropski uniji in odpravo ovir za naložbe iz EU kot tudi iz držav zunaj EU. Na ravni EU je bilo začetih več delovnih področij, kakor so opredeljena v strategijah za enotni trg, energetska unija in enotni digitalni trg. Ta prizadevanja na ravni EU morajo spremljati prizadevanja na nacionalni ravni.

Za pospešitev sprememb na teh področjih in povečanje privlačnosti držav članic za naložbe se informacije o posameznih državah glede ključnih izzivov za naložbe na nacionalni ravni objavijo skupaj s tem letnim pregledom rasti¹². Ta predhodna analiza ovir za naložbe v posameznih državah članicah potrjuje, da med državami članicami obstajajo velike razlike v naložbenih vzorcih in ovirah za naložbe. Ena sama rešitev, ki bi ustrezala vsem, ne obstaja. Komisija namerava v okviru prenovljenega evropskega semestra sodelovati v pogovorih z državami članicami o opredelitvi teh izzivov in njihovi morebitni odpravi, tudi

¹¹ Stanje na dan 18. novembra 2015.

¹² SWD(2015) 400.

v okviru tematskih razprav v Svetu. Ti izzivi bodo nadalje analizirani v okviru poročil za posamezne države, ki so predvidena za februar 2016.

Izboljšanje pogojev financiranja za realno gospodarstvo

Posojilni pogoji so se znatno izboljšali, vendar še vedno obstajajo razlike med državami članicami. Podjetja se glede na svojo lokacijo še vedno soočajo z različnimi posojilnimi pogoji. Zato je treba nadaljevati s pospeševanjem politik, namenjenih ponovni vzpostavitvi dostopnih pogojev financiranja v vseh državah članicah.

Poleg tega se veliko držav članic sooča z izzivom presežka zasebnega dolga in visoke ravni slabih posojil, kar ovira delovanje finančnega posredništva ter zavira naložbene odločitve in podjetniški sektor. V nekaterih državah članicah omejena zmogljivost reševanja problema slabih posojil predstavlja oviro za banke pri ponovnem začetku posojilne dejavnosti.

Dodatni izzivi vključujejo potrebo po zmanjšanju stroškov vračanja dolgov v privatnem sektorju. To zahteva delovanje sodobnih in učinkovitih okvirov za obravnavanje primerov insolventnosti in poslovnega stečaja. Dobro delujoči okviri na področju insolventnosti so ključni za naložbene odločitve, saj določajo pravice posojilodajalcev in posojilojemalcev v primeru finančnih težav.

Bančna unija je velik dosežek pri krepitvi finančne stabilnosti ekonomske in monetarne unije. Vse države članice morajo v lastno zakonodajo čim prej prenesti vso ustrezno zakonodajo. Bistvenega pomena je zlasti hitro izvajanje direktive o sanaciji in reševanju bank ter zadnjih sprememb direktive o sistemih jamstva za vloge. Hkrati je Komisija predstavila dodatne ukrepe za dokončanje bančne unije, in sicer s predlogom za vzpostavitev evropskega sistema zajamčenih vlog¹³. Hkrati se bo nadaljevalo delo za nadaljnje zmanjšanje tveganj v bančnem sektorju.

Delo je potrebno tudi za odpravo ovir za prost pretok kapitala na enotnem trgu ter diverzifikacijo in razširitev virov financiranja za realno gospodarstvo. Komisija je v ta namen predstavila ambiciozen načrt za oblikovanje unije kapitalskih trgov do leta 2019. Nekateri ukrepi, potrebni za doseg tega cilja, so pravne narave in se je o njih treba dogovoriti na evropski ravni. Vendar je treba takšne pobude EU dopolnjevati z ukrepi na nacionalni ravni, na primer s prizadevanji za zmanjšanje upravnega bremena ali s preprečevanjem dodajanja dodatnih zahtev pri prenosu direktiv v nacionalno zakonodajo („čezmerno prenašanje“), kot so davčne ovire za čezmejne naložbe.

Naložbe v človeški kapital

Pametne naložbe v človeški kapital Evrope in k uspešnosti naravnane reforme sistemov izobraževanja in usposabljanja so del potrebnih prizadevanj za oživitev zaposlovanja in trajnostne rasti. Zagotavljanje ustreznih spretnosti ljudem predstavlja gonilno silo inovacij in konkurenčnosti, saj so te spretnosti osnova za visoko produktivnost in najboljši način preprečevanja brezposelnosti posameznikov ter zmanjšanja tveganja revščine in socialne izključenosti. Medtem ko je EU pomembna proizvajalka spretnosti in znanja, pa se njeni sistemi izobraževanja in usposabljanja v mednarodni primerjavi ne izkažejo tako dobro, kot bi

¹³ COM(2015) 586.

se morali. Približno 20 % delovno sposobnega prebivalstva ima le zelo osnovna znanja, kot sta pismenost in računanje, pri čemer 39 % podjetij težko najde osebje z ustreznim znanjem in sposobnostmi. Te težave so se še povečale zaradi več let trajajoče krize in hitro razvijajočega se vzorca dela v digitalnem gospodarstvu: Stopnja brezposelnosti je še posebej visoka med nizkokvalificiranimi delavci. Neusklajenost med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih se je v številnih sektorjih in regijah povečala.

Poleg tega je bistveno, da države članice v širšem smislu spodbujajo socialne naložbe, in sicer vključno z zdravstvenim varstvom, otroškim varstvom, stanovanjsko podporo in rehabilitacijskimi storitvami, da se okrepijo sedanje in prihodnje zmožnosti ljudi za sodelovanje na trgu dela ter prilagajanje. Veliko je mogoče storiti s podporo programov EU, kot so evropski strukturni in investicijski skladi. Socialne naložbe zagotavljajo dolgoročne gospodarske in socialne koristi, zlasti v smislu možnosti za zaposlitev, dohodka iz dela in produktivnosti, preprečevanja revščine ter krepitev socialne kohezije. Socialna infrastruktura bi se morala zagotavljati na bolj fleksibilen, individualiziran in povezan način, da se zagotovi spodbujanje dejavnega vključevanja najbolj ranljivih skupin oseb na trg dela.

3. Nadaljevanje strukturnih reform za posodobitev naših gospodarstev

Učinkovito izvajanje reform za zagotavljanje zdravega regulativnega in institucionalnega okolja ter dobro delujočega gospodarstva je ključnega pomena pri spodbujanju naložb, novih delovnih mest, dviga življenjskega standarda ter spodbujanja konvergence v Evropski uniji.

Vse države članice bi trenutne ugodne razmere morale izkoristiti za okrepitev svojih prizadevanj za zagotovitev dobro delujočih trgov dela, proizvodnih in kapitalskih trgov, kvalitetnih sistemov izobraževanja in usposabljanja, sodobnih in učinkovitih sistemov socialne varnosti ter spodbujanja inovativnosti in podjetništva.

Boljše usklajevanje in podpora strukturnim reformam

Države članice si prizadevajo za posodobitev svojih gospodarstev in odpravljanje makroekonomskih neravnotežij, ugotovljenih v prejšnjih letih¹⁴, vendar še vedno obstajajo problematična področja, pojavljajo pa se tudi novi izzivi. To je razvidno iz poročila o mehanizmu opozarjanja za leto 2016, ki je objavljeno skupaj s tem letnim pregledom rasti, v katerem je več držav izbranih za poglobljeni pregled v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji.

Čeprav je bil proces konvergence ponovno zagnan, se uspešnost držav članic na nekaterih področjih, ki so ključna za produktivnost in konvergenco, močno razlikuje. Komisija namerava z državami članicami in ključnimi deležniki začeti razpravo glede izzivov, s katerimi se soočajo, in najboljših odzivov politik, in sicer s spodbujanjem konvergence z najuspešnejšimi državami. Primerjalna analiza, tj. navzkrižno preverjanje glede na določene referenčne kazalnike¹⁵ v zvezi z ekonomsko uspešnostjo in uspešnostjo na področju socialnih zadev ter ustreznimi politikami posameznih držav članic, je lahko uporabno orodje za ugotavljanje premajhne uspešnosti in potrebe po ukrepanju v zgodnji fazi,

¹⁴ COM(2015) 691.

¹⁵ Običajno se kazalniki ocenjujejo glede na eno ali več relevantnih vrednosti, na primer povprečje, zgornjo četrtino, najboljšo državo v skupini, sosednjo državo ali državo, katere uspešnost se želi posnemati.

spremljanje napredka in učinkovito razširjanje rezultatov ukrepanja politike. Prispeva lahko k povečanju odgovornosti držav članic za strukturne reforme in zagotavljanju njihovega izvajanja.

Komisija bo postopno predlagala pripravo referenčnih meril in izmenjavo najboljših praks po področjih politike, pri čemer se bo opirala na obstoječo tematsko analizo, ki je bila opravljena v sodelovanju z državami članicami v okviru različnih forumov. Kot je navedeno v poročilu petih predsednikov o dokončanju evropske ekonomske in monetarne unije,¹⁶ lahko skupni standardi koristijo konvergenčnemu procesu vzpostavljanja odpornejših ekonomskih struktur. V skladu s poročilom bi bilo treba skupne standarde določiti predvsem na področjih trgov dela, konkurenčnosti, poslovnega okolja in javne uprave, pa tudi pri nekaterih vidikih davčne politike.

Poleg tega ima lahko financiranje EU pomembno vlogo pri podpiranju izvajanja reform in zagotavljanju naložb neposredno realnemu gospodarstvu, če se pametno usmerja in učinkovito uporablja. V tem okviru so se prednostne naloge, določene v nedavnih priporočilih za posamezne države članice, upoštevale pri načrtovanju evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020. Komisija si bo v podporo strukturnim reformam prizadevala za večjo uporabo evropskih strukturnih in investicijskih skladov, da bi podprla izvajanje priporočil za posamezne države, in sicer tudi z uporabo ukrepov, ki povezujejo uspešnost teh skladov z dobrim ekonomskim upravljanjem. Države članice morajo storiti vse, da zagotovijo kar najučinkovitejšo rabo financiranja EU. Izvajanje reform se bo medtem podpiralo z relevantnimi programi EU za financiranje na zadevnih področjih politike in s postopnim uvajanjem tehnične pomoči, ki jo nudi služba Komisije za podporo strukturnim reformam. Letnemu pregledu rasti je priložen predlog za financiranje za tehnično pomoč državam članicam¹⁷.

Spodbujanje zaposlovanja in vključujočih socialnih politik

Ustvarjanje delovnih mest mora ostati v središču reformnih prizadevanj. Brezposelnost se je začela ob postopnem okrevanju zmanjševati. K temu pozitivnemu razvoju sta prispevala podpora makroekonomskih politik in učinek strukturnih reform. Vendar mnogi iskalci zaposlitve še vedno težko najdejo delo, saj ponudba delovnih mest ostaja omejena, sami pa tudi nimajo nujno znanj, ki so potrebna za razpoložljiva delovna mesta.

Kot poudarja osnutek skupnega poročila o zaposlovanju¹⁸, je brezposelnost še vedno veliko previsoka; avgusta 2015 je bilo na primer brezposelnih 23 milijonov Evropejcev. Poleg tega je bila približno polovica brezposelnih¹⁹ brez dela več kot eno leto. Dolgotrajna brezposelnost se je od leta 2008 skoraj podvojila²⁰, pri čemer so med državami članicami velike razlike. Brezposelnost mladih se na splošno sicer znižuje, vendar je še vedno zelo visoka: v večini držav članic presega 20 %. Nacionalni, regionalni in lokalni organi bi morali pospešiti prizadevanja za zmanjšanje brezposelnosti mladih v skladu z jamstvom za mlade, in sicer s sistemskimi spremembami prehoda iz šolanja v zaposlitev, aktivacijskimi politikami in dobro delujočimi javnimi zavodi za zaposlovanje.

¹⁶ Poročilo z dne 22. junija 2015. Glej tudi COM(2015) 600.

¹⁷ COM(2015) 701.

¹⁸ COM(2015) 700.

¹⁹ Več kot 12 milijonov.

²⁰ Leta 2014 je v EU dosegla 5,1 %, v euroobmočju pa 6,1 %.

Vztrajajoča dolgotrajna brezposelnost vpliva na celotno družbo in ima hude socialne posledice za prizadete osebe, poleg tega pa negativno vpliva na rast in javne finance. Dolgotrajna brezposelnost je eden od dejavnikov, ki so tesno povezani s povečanjem revščine v EU od začetka krize. Leta 2014²¹ je četrtno prebivalstva EU ogrožala revščina ali socialna izključenost.

Države članice bi morale okrepiti prizadevanja za zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti v skladu s smernicami, ki jih predlaga priporočilo o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela²². Zlasti so potrebne pogodbe o vključitvi v zaposlitev in enotne kontaktne točke, da se dolgotrajno brezposelnim zagotovijo individualen pristop, lažji dostop in bolj pregledna podpora.

Strateški ukrepi morajo še naprej obravnavati ovire za podjetništvo in ustvarjanje delovnih mest, ki so del različnih nacionalnih sistemov. Zlasti bi bilo treba razviti in izvajati sisteme obdavčitve dela in socialnih prejemkov, da se spodbudijo naložbe in zaposlovanje. Septembra 2015 je Euroskupina izdala skupna načela, ki naj bi države članice euroobmočja vodila v prizadevanjih za zmanjšanje davčnega primeža stroškov dela. Strinjala se je, da se davčna obremenitev dela v državah članicah euroobmočja primerja glede na povprečje EU, tehtano z BDP. Tekoča primerjalna analiza bi morala skupaj z izmenjavo najboljših praks dati nov zagon reformi davčne obremenitve dela na nacionalni ravni in podpreti države članice v njihovih prizadevanjih za znižanje skupnih stroškov zaposlovanja z zmanjšanjem davčnega primeža²³. Poleg tega bi morale države članice sprejeti ukrepe za spodbujanje inovativnih zagonskih dejavnosti in ustvarjanja novih delovnih mest, zlasti v MSP.

Razlike pri zaposlovanju moških in žensk so v več državah članicah še vedno zelo velike. Kljub dejstvu, da ženske dosegajo višjo izobrazbo od moških, so še vedno nezadostno zastopane na trgu dela. Države članice bi morale celostno pristopati k izboljšanju usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, vključno z otroškim varstvom, dopustom in prožno organizacijo delovnega časa, ter imeti davčne sisteme in sisteme socialne varnosti, ki ne bi vključevali ovir za to, da tudi prejemnik drugega dohodka v gospodinjstvu dela ali dela več. Posebno pozornost je treba posvetiti staršem samohranilcem in osebam, ki so dolžne skrbeti za druge.

Da bi dosegli prožnost in varnost dela, so potrebna celovita reformna prizadevanja, ki bodo hkrati obravnavala segmentacijo trga dela, ustrezno gibanje plač, dobro zasnovane sisteme dohodkovne podpore ter politike za lažji prehod na drugo delovno mesto in usposabljanje iskalcev zaposlitve, da pridobijo ustrezna znanja za razpisana delovna mesta. Ta pristop bo uspešen le, če bo temeljil na močni udeležbi socialnih partnerjev.²⁴

Za zagotovitev visokih ravni zaposlenosti v EU in spodbujanje konvergence se morajo realne plače srednjeročno še naprej razvijati v skladu s produktivnostjo. V tem procesu imajo ključno vlogo socialni partnerji. Okviri za določanje plač, vključno s kolektivnimi pogodbami, bi morali omogočati nekaj prožnosti za diferencirana povečanja plač med sektorji

²¹ Najnovejši razpoložljivi podatki.

²² Predlog za priporočilo Sveta o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela, COM(2015) 462.

²³ Izjava Euroskupine o programu strukturnih reform – tematske razprave o rasti in delovnih mestih: primerjalna analiza davčne obremenitve dela, 638/15, 12/09/2015.

²⁴ Smernice za politike zaposlovanja (Sklep Sveta 11360/15 z dne 5. oktobra 2015) države članice pozivajo, da pri reformah trga dela, vključno z nacionalnimi mehanizmi za določanje plač, upoštevajo nacionalne prakse socialnega dialoga in politiki pustijo potreben manevrski prostor za široko obravnavo socialno-ekonomskih vprašanj.

in znotraj sektorjev, da se bo gibanje realnih plač in produktivnosti sčasoma ustrezno uskladilo. V tem okviru je pomembno zagotoviti zastopanje delavcev in učinkovito koordinacijo pogajalskih modalitet na različnih ravneh in med njimi.

Države članice bi morale še naprej posodabljati in poenostavljati delovnopravno zakonodajo, zagotavljati učinkovito varstvo delavcev in spodbujati prehajanje na trgu dela med različnimi delovnimi mesti in poklici. Stabilna in predvidljiva delovna razmerja, zlasti trajnejše pogodbene oblike, delodajalce in delojemalce spodbujajo, da več vlagajo v znanja in vseživljenjsko učenje. Posameznikom omogočajo, da načrtujejo svojo prihodnost, saj jim zagotavljajo možnosti za napredovanje in boljše plačilo. V zadnjih letih je bilo povečanje splošne zaposlenosti zlasti posledica povečanja zaposlitev za določen čas, kar v začetnih fazah okrevanja ni nenavadno. Splošnejši premik k prožnejšim trgom dela bi moral olajšati ustvarjanje delovnih mest, pa tudi omogočiti prehod k trajnejšim pogodbenim oblikam. Zaradi tega premika naj se število prekarnih oblik zaposlitve ne bi povečalo. Države članice morajo tudi povečati prizadevanja za boj proti delu na črno.

Potrebni so učinkovitejši sistemi socialne zaščite za zmanjšanje revščine in socialne izključenosti ob hkratnem ohranjanju vzdržnih javnih financ in spodbud za delo. Vsak tak razvoj bo moral še naprej zagotavljati, da bodo socialni prejemki za zaposlene, nadomestila za brezposelnost in sheme minimalnega dohodka spodbujali vstop na trg dela. Ustrezna in dobro zasnovana dohodkovna podpora, na primer nadomestila za brezposelnost in sheme minimalnega dohodka, brezposelnim omogočajo, da se posvetijo iskanju dela in usposabljanju ter tako povečajo svoje možnosti, da najdejo ustrezno delo, za katero so usposobljeni.

Potrebni so tudi celoviti ukrepi za vključitev na trg dela za tiste, ki so zelo daleč od njega, zlasti kot odgovor na nedavni prihod velikega števila beguncev. Za vključitev migrantov in zlasti beguncev na trg dela je potreben celovit pristop, da se jim omogoči lažji dostop do trga dela in vključenost v družbo na splošno.

Nadaljnje izboljšanje proizvodnih trgov in trgov storitev ter poslovnega okolja

Izboljšanje delovanja proizvodnih trgov in trgov storitev ostaja izziv za mnoge države članice. Izzivi se od države do države razlikujejo, vključujejo pa povečanje prožnosti proizvodnih trgov in trgov storitev, izboljšanje kakovosti raziskav in inovacij, zmanjšanje regulativnega in upravnega bremena, krepitev javne uprave ter izboljšanje sodstva in okvirov insolventnosti. Glede na neenakomerno in pogosto neambiciozno izvajanje direktive o storitvah v obdobju 2012–2014 je mnogo držav le deloma izkoristilo ugodnosti, medtem ko so še vedno mogoče pomembne izboljšave.

Odperti in konkurenčni proizvodni trgi in trgi storitev so nujni za spodbujanje učinkovitega razporejanja virov in olajšanje naložb. Prožnejša regulacija trgov storitev bi vodila k večji produktivnosti in bi lahko olajšala vstop novih akterjev na trg, znižala ceno storitev in potrošnikom zagotovila večjo izbiro. Poleg tega je produktivnost poslovnih storitev ključnega pomena za konkurenčnost nekaterih gospodarskih sektorjev, na primer predelovalnih dejavnosti. Ovire za vstop na te trge so v nekaterih državah zelo velike. Reformna prizadevanja na nacionalni ravni bi morala biti osredotočena na odstranjevanje nesorazmernih in neupravičenih zahtev glede dovoljenj. Komisija bo še naprej tesno sodelovala z državami članicami pri odpravljanju teh ovir.

Maloprodaja ima pomembno vlogo v gospodarstvu EU (9,6 % dodane vrednosti in 13,1 % zaposlenosti). Pomanjkanje dinamike v tem sektorju povzroča visoke maloprodajne cene, tako da se kupna moč potrošnikov zmanjšuje. Raziskave kažejo, da gre visoke maloprodajne cene do določene mere pripisati vstopnim oviram in drugim omejitvam, ki zmanjšujejo raven konkurence v maloprodajnem sektorju v nekaterih državah članicah. Nizka produktivnost v maloprodajnem sektorju ovira učinkovitost gospodarstva na splošno.

Povečanje preglednosti, učinkovitosti in odgovornosti javnega naročanja, ki predstavlja 19 % BDP, je ključnega pomena za naložbe. Države članice bi morale zagotoviti zadostne upravne zmogljivosti in se osredotočiti na večjo uporabo elektronskega javnega naročanja (digitalna orodja) in boj proti korupciji.

Potrebna je sodobna in učinkovita javna uprava, da se zagotovijo hitre in visokokakovostne storitve za podjetja in državljane. Izboljšanje kakovosti, neodvisnosti in učinkovitosti pravosodnih sistemov držav članic je predpogoj za naložbam in podjetjem prijazno okolje. Treba je zagotoviti hitre sodne postopke, odpravljati sodne zaostanke, povečati zaščitne ukrepe za neodvisnost sodnikov in izboljšati kakovost sodstva, tudi z boljšo uporabo IKT na sodiščih in uporabo standardov kakovosti.

Uporaba novih tehnologij in poslovnih modelov lahko poleg tega vodi k dodatnim virom rasti in ustvarjanju veliko novih delovnih mest. Da bi čim bolj izkoristile te vire, bi morale države članice vzpostaviti ustrezno in prilagodljivo poslovno in regulativno okolje ter okrepiti partnerstva med podjetji in univerzami, zlasti za digitalno preobrazbo industrije in storitev, aplikacije za masovne podatke in ekonomijo delitve.

Poleg tega je potrebno ukrepanje držav članic za izboljšanje učinkovitosti rabe virov in vzpostavitev gospodarstva, ki bo veliko bolj krožno. Namen pristopa krožnega gospodarstva²⁵ je čim dlje ohraniti vrednost proizvodov, materialov in virov v gospodarstvu in hkrati čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov. Z bolj krožnim gospodarstvom in izboljšanjem učinkovite rabe virov se bo prispevalo k spodbujanju naložb s kratkoročnimi in dolgoročnimi koristmi za gospodarstvo, okolje in zaposlovanje.

4. Odgovorne fiskalne politike

Proračunski primanjkljaji se zmanjšujejo, javni dolg pa je očitno dosegel vrh. Okrevanje gospodarstva in nižje obrestne mere, v nekaterih državah skupaj z nadaljnjimi naporami za konsolidacijo, podpirajo zmanjševanje nominalnega proračunskega primanjkljaja. Javni dolg v EU in euroobmočju naj bi se v letu 2015 malenkost zmanjšal, potem ko se je več let zapored močno povečeval. Število držav, ki so v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, se zmanjšuje, kar odraža prizadevanja zadnjih let. Kljub temu je javni dolg v mnogih državah zelo visok. To zavira rast, države pa so bolj dovzetne za negativne pretrese.

Pakt za stabilnost in rast zagotavlja pravi okvir za to, da javne finance postanejo in ostanejo vzdržne, pri tem pa se v polni meri uporabi razpoložljivi fiskalni manevrski prostor. Komisija je pravkar izdala mnenja o osnutkih proračunskih načrtov držav članic euroobmočja²⁶. Pri uporabi Pakta za stabilnost in rast, kot ga potrjuje ta sveženj, bo Komisija

²⁵ Komisija bo v skladu s svojim delovnim programom proti koncu leta 2015 predstavila sveženj o krožnem gospodarstvu.

²⁶ Za več informacij glej COM(2015) 800.

upoštevala proračunski vpliv izjemnega pritoka beguncev. Informacije, ki jih posredujejo države članice, se bodo uporabile pri (naknadnem) ocenjevanju morebitnih začasnih odstopanj od zahtev iz Pakta za stabilnost in rast v letih 2015 in 2016.

Fiskalna naravnost za to in naslednje leto je v euroobmočju in v EU kot celoti večinoma nevtralna. To se zdi glede na dvojni cilj dolgoročne vzdržnosti javnih financ in kratkoročne makroekonomske stabilizacije ustrezno.

Na ravni držav članic je treba ohranjati odgovorne fiskalne politike, ki spoštujejo skupna fiskalna pravila. To je ključno za zmanjšanje javnega dolga in obnovitev potrebnih fiskalnih rezerv ob hkratnem izogibanju procikličnim politikam. Fiskalni napor je treba diferencirati glede na države članice, da se odrazijo izzivi posameznih držav pri zmanjševanju javnega dolga in stabilizaciji cikličnega položaja ob upoštevanju učinkov prelivanja, zlasti med državami euroobmočja. Dosežen je bil napredek pri oblikovanju močnejših nacionalnih fiskalnih okvirov, ki so ključnega pomena za doseganje in ohranjanje ustreznih fiskalnih politik. Komisija namerava v začetku leta 2016 v skladu s členom 8(1) Pogodbe o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v EMU objaviti poročilo o vključitvi fiskalnega pakta v nacionalne zakonodaje.

Pri oblikovanju fiskalnih strategij je treba dati prednost odhodkom, ki so naklonjeni rasti, in ohranjanju produktivnih javnih naložb. Največji rezi porabe, ki jih države članice euroobmočja načrtujejo za naslednje leto, vplivajo na plačno maso v javnem sektorju ter vladne nabave blaga in storitev. Načrtovana prilagoditev najbrž ne bi vplivala na srednjeročne možnosti za rast, čeprav so pri strukturi odhodkov verjetno mogoče izbire, ki so bolj naklonjene rasti. Poleg tega bi bilo treba sistematično preverjati učinkovitost obstoječih programov odhodkov držav članic pri doseganju njihovih ciljev, ter po potrebi sprejeti ustrezne reforme.

Povečanje učinkovitosti in pravičnosti davčnih režimov

Na prihodkovni strani je treba zagotoviti učinkovit in rasti prijazen davčni sistem. To vključuje preusmerjanje davčne obremenitve z dela na druga področja, kar lahko občutno prispeva k povečanju zaposlenosti in prilagodljivosti trga dela.

Poleg tega je treba obravnavati davčne spodbude za zadolževanje. Pri spodbujanju dostopa do financiranja in s tem naložb je preferencialna davčna obravnava dolga, ki nastane zaradi davčnih olajšav za plačilo obrestnih mer, eden od razlogov za to, da ima financiranje dolga prednost pred financiranjem lastniškega kapitala. Na ravni držav članic je mogoče take davčne spodbude pri financiranju podjetij obravnavati z odpravo izkrivljanj zaradi diferencirane obdavčitve. V okviru širših prizadevanj za vzpostavitev skupne konsolidirane osnove za davek od dohodkov pravnih oseb (CCTB) bo Komisija proučila načine za obravnavo teh davčnih spodbud. Nov predlog bo predstavila v letu 2016.

Poleg tega bi se morale države članice osredotočiti na odpravljanje agresivnega davčnega načrtovanja ter boj proti davčnim goljufijam in davčnim utajam. To bo pripomoglo k zagotovitvi dohodkov, na primer za javne naložbe ali zniževanje davkov. Države članice se lahko proti davčnim utajam, davčnim goljufijam in izogibanju davkom borijo z izvrševanjem, povečanjem preglednosti in sodelovanjem različnih nacionalnih davčnih uprav. Komisija je junija predstavila akcijski načrt, namenjen ponovni vzpostavitvi povezave med obdavčitvijo in lokacijo gospodarske dejavnosti, odpravljanju erozije davčnih osnov in preusmerjanja dobička s strani nekaterih multinacionalnih družb ter povečanju

davčne preglednosti. Poleg tega je Komisija marca predlagala sveženj ukrepov za povečanje davčne preglednosti, pri čemer je ključni element uvedba samodejne izmenjave informacij med državami članicami o njihovih davčnih stališčih²⁷ v zvezi z gospodarskimi subjekti.

Odgovor na demografski izziv

Med izjemnimi dosežki naše družbe sta daljša življenjska doba in boljše zdravje. Zdaj so potrebne odgovorne politike, da se zagotovijo pokojninski in zdravstveni sistemi ter sistemi dolgotrajne oskrbe, ki bodo finančno vzdržni in bodo zagotavljali ustrezno varstvo za vse. V zadnjem desetletju je reforma evropskih modelov socialne zaščite zelo napredovala, zlasti na področju pokojnin. Večina držav je prilagodila svoje sisteme, da se bodo lažje soočali z demografskim učinkom, ki bo postal očiten v naslednjem desetletju. To vključuje tako splošno povečanje upokojitvene starosti kot tudi omejitve glede predčasne upokojitve.

Te pokojninske reforme za povečanje vzdržnosti, ki jih je izvedla večina držav, lahko vodijo k novim izzivom. Reforme je večinoma spremljala racionalizacija sistemov pokojninskega zavarovanja. Da bi tem reformam zagotovili dolgotrajno podporo in uspeh, bodo za ohranitev pokojnin na enaki ravni verjetno potrebni drugi spremljevalni ukrepi, na primer podaljšanje delovne dobe in zagotovitev dodatnih prejemkov iz dodatnega pokojninskega varčevanja. Hkrati morajo države članice podpirati razvoj kolektivnih in individualnih pokojninskih načrtov v dopolnilo sistemom pokojninskega zavarovanja, tudi z odstranjevanjem ovir na evropski ravni. Tu imajo lahko glede na nacionalno prakso pomembno vlogo socialni partnerji.

Treba je nadaljevati reforme zdravstvenih sistemov in sistemov dolgotrajne oskrbe, da se dodatno poveča njihova stroškovna učinkovitost in zagotovi ustrezen dostop do njih. Demografski izziv ne vpliva samo na pokojnine, pač pa tudi na izdatke za zdravstvo in dolgotrajno oskrbo. Če bo prebivalstvo bolj zdravo, se bosta izboljšali tudi udeležba na trgu dela in produktivnost dela. Države članice morajo uvesti ukrepe za zagotovitev vzdržne finančne podlage, spodbujanje zagotavljanja in dostopa do učinkovitih osnovnih zdravstvenih storitev, stroškovno učinkovito uporabo zdravil, boljše javno naročanje, večjo povezanost oskrbe prek sodobnih informacijskih kanalov (kot je e-zdravje), ocenjevanje relativne učinkovitosti zdravstvenih tehnologij ter spodbujanje promocije zdravja in preprečevanja bolezni.

5. Naslednji koraki

EU mora ukrepati ambiciozno in enotno, da bi razrešila gospodarske in družbene izzive. V tem letnem pregledu rasti Komisija predlaga, naj to poteka na podlagi medsebojno povezanih stebrov: **oživitev naložb, nadaljevanje strukturnih reform in posodobitev javnih financ**, poudarek pa naj bo na ustvarjanju delovnih mest in socialni vključenosti. Letni pregled rasti pomeni začetek evropskega semestra 2016. Komisija z zanimanjem pričakuje

²⁷ Davčna stališča se nanašajo na to, kako nacionalne uprave določajo obdavčitev določenih struktur in poslovnih praks v svoji državi članici.

stališča Evropskega parlamenta in deležnikov na vseh ravneh, ki bodo obogatila razpravo in osredotočila prednostne naloge za ukrepe.

Poleg razprav o prednostnih nalogah za euroobmočje, ki so določene v ločenem priporočilu, bi morale institucije EU določiti tudi prednostne naloge za EU in euroobmočje za naslednje leto. Te prednostne naloge naj bi bile smernice za države članice pri pripravi nacionalnih reformnih programov, programov stabilnosti ali konvergenčnih programov v aprilu, pa tudi za priporočila za posamezne države, ki bodo pripravljena v maju.

Za uspeh je potrebna močna skupna zavezanost držav članic in institucij EU. Komisija bo še naprej sodelovala z vsemi akterji, da bi zagotovila usmeritev okrevanja na trajnostno pot ter da bo Evropa lahko v celoti izkoristila svoj potencial za ustvarjanje delovnih mest in za rast.

PRENOVLJEN EVROPSKI SEMESTER

Komisija je od lani bistveno racionalizirala evropski semester. Vzpostavila je pristnejši dialog z državami članicami, na primer s proaktivnim sodelovanjem z deležniki na vseh ravneh, bolj osredotočenimi navodili in objavo poročil za posamezne države februarja, tako da je bilo na voljo več časa za pripravo priporočil za posamezne države. Kot je bilo napovedano v sporočilu z dne 21. oktobra 2015²⁸, bodo s tem semestrskim ciklom uvedene nadaljnje izboljšave:

- Boljše povezovanje razsežnosti euroobmočja in nacionalne razsežnosti. Dobro delujoče in trdno gospodarstvo euroobmočja je ključnega pomena za dobro delovanje celotne EU. Da bi spodbudili tako usklajevanje, je letnemu pregledu rasti za leto 2016 priložen niz priporočil za euroobmočje. To je velika sprememba: v prejšnjih semestrskih ciklih so bila priporočila za euroobmočje skupaj s priporočili za posamezne države podana proti koncu semestrskega cikla.
- Večja osredotočenost na uspešnost na področje zaposlovanja in sociale. Zaposlitveni in socialni vidiki so dodatno poudarjeni v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji. Poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2016, ki je priloženo temu letnemu pregledu rasti, navaja tri glavne kazalnike (stopnja aktivnosti, brezposelnost mladih, dolgotrajna brezposelnost). Večja pozornost je posvečena socialni pravičnosti v okviru novih programov za makroekonomsko prilagoditev. Osnutek skupnega poročila o zaposlovanju povzema izzive in prednostne naloge. Na vseh ravneh se spodbuja tesno sodelovanje socialnih partnerjev.
- Spodbujanje konvergence z določanjem referenčnih meril in izvajanjem najboljših praks. Komisija bo postopno predlagala referenčna merila in okrepila izmenjavo najboljših praks po področjih politike ali posameznih temah.
- Bolj osredotočena podpora reformam prek skladov EU in tehnične pomoči. Temu letnemu pregledu rasti je priložen predlog za financiranje za tehnično pomoč državam članicam²⁹.

Poleg tega se bo, kot je bilo predlagano 21. oktobra, izboljšalo ekonomsko upravljanje EU, in sicer s praktičnimi izboljšavami postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji in izvajanjem Pakta za stabilnost in rast ter ustanovitvijo svetovalnega Evropskega fiskalnega odbora in mreže nacionalnih odborov za konkurenčnost.

²⁸ COM(2015) 600.

²⁹ COM(2015) 701.